

degenen, die gehoorresten bezitten, ook het gehoor verbetert. Aldus komen de kinderen reeds op hun zesde jaar in de eigenlijke doofstommen-school, en dan beter voorbereid dan vroeger de achtjarigen.

Daar het doofstommen-onderricht uit den aard veel tijd kost en slechts in langzaam tempo voortgaat, is het duidelijk, welk een winst dit voorbereidend onderwijs voor hun ontwikkeling beteekent.

Doofstommen zonder intellectuele defecten kunnen bij goed onderwijs zoo ver komen, dat zij in eigen onderhoud kunnen voorzien. Onvoldoend onderwezen blijven zij voor heel hun leven maatschappelijke schadeposten en komen zij zoo goed als altijd ten laste van openbare of bijzondere liefdadigheid.

In het belang van deze misdeelde kinderen doen wij met vertrouwen een beroep op uw medewerking. Wij hopen, dat gij in voorkomende gevallen de ouders of verzorgers van zulke kinderen zult weten te overtuigen van de wenschelijkheid van zeer vroegtijdig begonnen speciaal onderwijs en dat gij hen zult willen wijzen op de mogelijkheid, die thans hier te lande bestaat, om reeds op drie- of vierjarigen leeftijd zulk onderwijs te ontvangen.

H. BURGER.

H. C. A. CAMPAGNE.

CORNELIA C. DE LANGE.

C. A. M. VAN WAYENBURG.

Amsterdam, Januari 1914.

PITUITRINE.

Naar aanleiding van de opmerking van den heer CIJFER in het voorlaatste nummer van dit *Tijdschrift* kan ik mededeelen, dat door mij, de inhoud van één ampulle pituitrine van PARKE DAVIS & CO werd ingespoten. Deze bevatte 1 cM³ pituitrine, terwijl als wijze van toediening was opgegeven: onderhuids 1/2 cM³, 3—4-maal dagelijks; intraveneus na verdunning met Na Cl-oplossing 0.1—1 cM³. Daar dus zelfs *intraveneus* 1 cM³ mag worden ingespoten, gaf ik deze hoeveelheid *onderhuids*, omdat zij in de literatuur als ongevaarlijk wordt beschreven. Dat dit onjuist is, geef ik na waarneming van het door mij medegedeelde geval toe.

Steenderen, 19 Februari 1914.

A. TEN DOESSCHATE.

VERSCIJNSELEN VAN HET IN- EN UITTREDEN VAN LUCHT BIJ GEMEENSCHAP TUSSCHEN DE LONG EN SEREUIZE HOLTEN.

De mededeeling van collega GEVERS LEUVEN over een waarschijnlijk geval van pneumopericardium, waarbij het in- en uittreden van lucht met een objectief waarneembaar verschijnsel gepaard ging, geeft mij aanleiding om hier een geval te vermelden, waarbij zich een *subjectief* waargenomen verschijnsel van dien aard voordeed.

Den vorigen zomer gevoelde zich mijn 20-jarige zoon plotseling benauwd, na een bukkende beweging. Zooals hij zeide, kreeg hij een gevoel „alsof daar iets in- en uitwaaide”, hetgeen gaandeweg pijnlijk werd. Dien dag zelf kon ik, terwijl de patiënt heftig beefde, en een onstuimige werking van het hart had, niets vaststellen, dan dat de hartdofheid zich aan de rechter zijde bevond, zoodat ik zelfs dacht aan een gedeeltelijken situs inversus. Den volgenden morgen, bij daglicht, terwijl de patiënt inmiddels rustig en zijn polsslag gewoon was geworden, bleek uit de verstreken tusschenribsruimten, de afwezigheid van ademgeruisch en de metaalklank van de voortgeleide stem aan de linker zijde duidelijk genoeg, dat hier een pneumothorax bestond. In vier weken tijds was alles weer op zijn plaats. Nog twee weken later was er eenig wrijven op een pijnlijk plekje aan de linker zijde. Misschien een pleuritis adhaesiva op de plaats van het wondje. Mijn zoon, steeds gezond, is het ook na dien tijd gebleven.

Eenige weken vóór het ongeval had hij een eenigszins te krachtig doorgezette voetreis in den Harz gemaakt, beladen met den „Rucksack”, die wel eens hinderlijk op zijn rug drukte. Ongeveer een jaar tevoren had hij, naar zijn zeggen, eens datzelfde gevoel van „in- en uitwaaien” op dezelfde plaats gehad. Of toen reeds een longblaasje was gebarsten, en, na slechts weinig lucht te hebben doorgelaten, zich weer had gesloten, om nu verder een plaats van geringen weerstand te worden, laat zich niet uitmaken.

De spontane pneumothorax is reeds zeldzaam, en de gewaarwording van „in- en uitwaaien” misschien nog niet beschreven. Vandaar deze mededeeling.

Amsterdam, 24 Februari 1914.

H. PINKHOF.

WERKVERSCHAFFING AAN DOOR EEN ONGEVAL GETROFFENEN.

In n°. 8 van dit *Tijdschrift* betoogt prof. KORTEWEG de wenschelijkheid, om den door een ongeluk getroffen werkman zoo spoedig mogelijk weer werkzaamheden te laten verrichten in zooverre dit zijn toestand gedooft, en wel liefst zijn gewone werk. Schrijver verwacht hiervan een korteren duur der algeheele genezing. Hoe juist dit inzicht is. moge uit het volgende blijken.

Sedert 1 Januari 1912 is in den Haag de geneeskundige dienst belast met de controle op zieke ambtenaren en werklieden. De controleerende geneesheeren aan dien dienst verbonden nu noodigen bij elke ziekte of elk ongeval de betrokken hoofden van takken van dienst uit den getroffene zulke werkzaamheden op te dragen, als zonder schade voor den man door hem verricht kunnen worden. Zoo wordt een werkman, die zijn rechter hand verstuikt heeft, vrijgesteld van arbeid met den rechter arm en krijgt hij werk, dat hij met den linker arm alleen kan verrichten, bijv. trekken aan een blaasbalg of boodschappen loopen. Aan hem, wien de behandelende geneesheer weinig loopen voorschreef, wordt zittend werk verschaft. Lieden met twee onbruikbare handen wordt loopwerk opgedragen, enz.. Het gevolg is, dat de getroffene al zeer spoedig verzoekt zijn gewone werk weer te mogen probeeren, wat in den regel zonder bezwaar gaat. Geldelijke schade lijdt de getroffene nooit, daar de gemeente hem gedurende zijn ziekte het *volle* loon uitbetaalt.

De invloed van dezen maatregel op het aantal ziektedagen is niet te miskennen. Bijgaand staatje geeft aan het aantal bij een der takken van dienst der gemeente 's-Gravenhage door ongevallen getroffen werklieden in verschillende jaren met het aantal ziektedagen. Men vergelijkte het jaar 1912 met de voorgaande jaren.

Jaar.	Aantal ongevallen.	Ziektedagen.
1907	86	1487
1908	108	1539
1909	65	1638
1910	91	1280
1911	79	1337
1912	64	264

's-Gravenhage,
24 Februari 1914.

Jhr. F. A. VAN SUCHTELEN,
control. geneesk. b/d gem. gen. dienst.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Minister TREUB en de ziekteverzekering.

In den laatsten tijd heeft minister TREUB tweemaal de gelegenheid aangegrepen om in ons parlement een en ander mede te deelen omtrent zijn plannen ten opzichte der